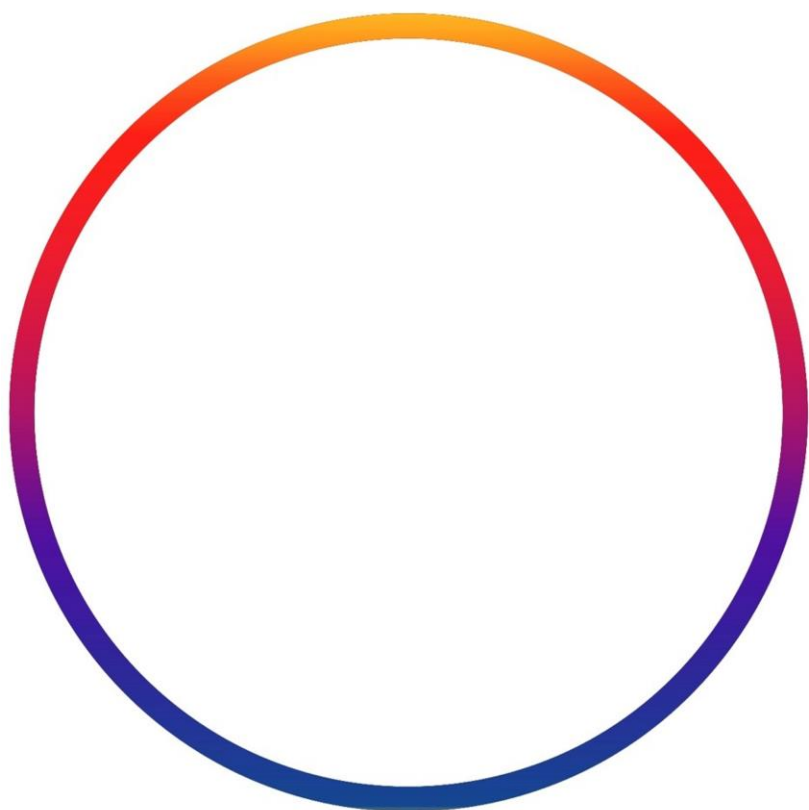

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

PRVO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

OPISMENJEVANJE

OBVEZNO

OPIS TEME

Proces opismenjevanja predstavlja eno temeljnih področij zgodnjega šolanja, ki vključuje predopismenjevanje in začetno opismenjevanje. Predopismenjevalne spretnosti se razvijajo z namenom, da učenci pridobijo ustrezno podlago za učenje branja in pisanja. To obsega spodbujanje glasovnega in vidnega zaznavanja ter razvoj finomotoričnih spretnosti in orientacije. Cilj začetnega opismenjevanja je, da učenci berejo in pišejo v slovenskem jeziku.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju je posebna pozornost namenjena opismenjevanju. Namen le-tega ni le obvladanje tekočega branja in pisanja, temveč razvita zmožnost sporazumevanja v vidnem prenosniku ter razmišljanje, ustvarjanje, učenje in razvedrilo ob zapisanih besedilih. Cilj je omogočiti vsem učencem in učenkam, da spoznajo in dosežejo višjo raven t. i. kritične pismenosti.

PREDOPISMENJEVANJE

CILJI

Učenec:

- razvija govorno-jezikovne zmožnosti v varnem in spodbudnem učnem okolju s sošolci in učitelji;
SC (3.3.1.1 | 2.1.2.1 | 2.4.2.1 | 3.1.1.2)
- zaznava in izgovarja glasove slovenskega knjižnega jezika;
SC (1.1.2.2 | 1.1.2.1)
- zaznava in izgovarja glasove slovenskega knjižnega jezika;
- razvija vidno zaznavanje in zavedanje (vidno pozornost, vidno pomnjenje, vidno razlikovanje);
- razvija orientacijo na sebi, na drugi osebi, v prostoru, na ploskvi, v bralnem gradivu;
- razvija grafomotoriko.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

Ta skupina ciljev nima standardov znanja.

STROKOVNI TERMINI

◦ glas ◦ črka ◦ beseda

ZAČETNO OPISMENJEVANJE

CILJI

Učenec:

○: sistematično usvaja tiskane in pisane črke, ki se razlikujejo od črk madžarske abecede, hkrati razvija tehniko branja in pisanja ter razvija jezikovno zmožnost.

○: piše črke, zloge, besede, povedi, besedila in zapisano glasno prebere;

○: razvija pravilno držo telesa in pisala;

SC (1.1.4.1)

○: razvija čitljivost pisanja;

○: primerno razvojni stopnji razvija branje z razumevanjem.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-izkaže poznavanje glasov in črk slovenske abecede, tako da:

» napiše povedi s tiskanimi črkami in pisanimi črkami;

-tekoče prebere besedilo v obsegu najmanj 300 besed, tako da:

» bere v govornjeni hitrosti z redkimi premori ali ponovitvami, natančno, razločno, v enakomernem ritmu (3. razred);

- izkaže razumevanje prebranega besedila.

STROKOVNI TERMINI

○ glas ○ črka ○ zlog ○ beseda ○ poved ○ besedilo ○ branje ○ pisanje

SPORAZUMEVANJE IN BESEDILO

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema zajema poslušanje, branje in pisanje neumetnostnih besedil različnih besedilnih vrst, sprejemanje in njihovo razumevanje ter tvorjenje in uporabo besedil v vsakdanjem delu in učenju. Skupina ciljev, **Sporazumevanje**, se osredotoča na razvijanje nebesednega in besednega dvogovornega sporazumevanja, kar vključuje pogovarjanje in dopisovanje. Druga skupina ciljev, **Sprejemanje, razumevanje in tvorjenje neumetnostnih besedil** se osredotoča na delo z enogovornimi besedili. Cilje te teme učenci dosegajo s poslušanjem enogovornih neumetnostnih besedil, »branjem« naslikane zapovedi, prepovedi in opozoril ter govornim tvorjenjem le-teh, branjem prikazovalnih besedil ter govornim in pisnim tvorjenjem le-teh. Učenec se uči tvorjenja opisovalnih in pripovednih besedil po zgledu. Tvorjenje neumetnostnih besedil vključuje faze načrtovanja, ubesedilovanja in izboljševanja.

Skupina ciljev, Besedilo, besedilne vrste in besedilne skupine, se osredotoča na spoznavanje, sprejemanje, tvorjenje in kritično vrednotenje **različnih vrst besedil** ter s tem razvijanje sporazumevalne zmožnosti. Besedila so namenjena razvijanju in urjenju pravopisne zmožnosti ter razvijanju tehnike pisanja.

BESEDILO, BESEDILNE VRSTE, BESEDILNE SKUPINE

CILJI

Učenec:

○: razvija zmožnost poslušanja (gledanja posnetih) in branja besedil ter usvaja značilnosti besedilnih vrst (opis, pripoved, pozdrav, vabilo, voščilo, čestitka, kazalo, seznam).

SC (1.1.4.1)

○: razvija zmožnost pogovarjanja v osebnih pogovorih;

○: razvija zmožnost govornega nastopanja z vnaprej napovedano temo in z različnimi besedilnimi vrstami (pripoved, obnova, opis).

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» pozna značilnosti besedilnih vrst (opis, pripoved, pozdrav, vabilo, voščilo, čestitka, kazalo, seznam).

STROKOVNI TERMINI

◦ pogovor ◦ pripoved ◦ opis ◦ seznam ◦ navadni dopis ◦ pozdrav ◦ voščilo ◦ čestitka ◦ vabilo ◦ besedilo

SPORAZUMEVANJE

CILJI

Učenec:

○ spoznava pomen poslušanja in usvaja strategije uspešnega poslušanja pri pogovoru;

SC (1.1.5.1 | 3.1.3.2 | 3.1.3.3)

○ razvija zmožnost pogovarjanja z različnimi sogovorci (pogovarja se o znanih temah, izkušnjah in interesih) in usvaja temeljna načela dialoškega sporazumevanja (vikanje, tikanje, pozdravljanje, nagovor);

SC (1.1.5.1)

○ razvija zmožnost tvorjenja povezovalnih neumetnostnih besedil po zgledu (pozdrav, vabilo, voščilo, čestitka);

SC (1.1.5.1 | 4.1.3.1)

○ razvija zmožnost nebesednega sporazumevanja in pretvarjanja nebesednih sporočil v kratka besedna sporočila (zapovedi, prepovedi, opozorila);

SC (1.1.5.1)

○ usvaja zmožnost vrednotenja svojega poslušanja, pogovarjanja in govorjenja;

SC (1.1.4.1 | 3.3.2.1 | 3.3.5.2)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-zmožnost sporazumevanja pokaže tako, da:

» razume nebesedna sporočila in jih tvori;

» pozorno posluša sogovorca in se smiselno odziva;

» sodeluje v pogovoru in upošteva načela dialoškega sporazumevanja,

» tvori vabilo, voščilo ali čestitko (3. razred).

STROKOVNI TERMINI

○ besedno sporazumevanje ○ nebesedno sporazumevanje ○ vikanje ○ tikanje ○ pozdravljanje

SPREJEMANJE, RAZUMEVANJE IN TVORJENJE BESEDILA

CILJI

Učenec:

○ razvija zmožnost poslušanja (gledanja posnetih) in branja besedil ter usvaja značilnosti besedilnih vrst (opis, pripoved, pozdrav, vabilo, voščilo, čestitka);

SC (1.1.4.1)

○ uči se uporabe enostavnih bralnih učnih strategij za razumevanje prebranega;

SC (1.1.4.1)

○ spozna pomen neumetnostnih besedil v vsakdanjem življenju;

○ po poslušanju (gledanju) in branju izkazuje razumevanje besedila;

SC (1.1.4.1)

○ razvija kritično odzivanje na besedilo;

SC (1.1.4.1)

○ postavlja raznolika vprašanja vezana na besedilo;

○ razvija zmožnost ustnega in pisnega pripovedovanja ob urejenem in neurejenem nizu slikovnega gradiva, ob doživetih in domišljajskih dogodkih;

○ razvija zmožnost govornega nastopanja z naprej pripravljeno temo in z različnimi besedilnimi vrstami (pripoved, obnova, opis);

○ spozna namen govornega nastopanja/predstavljanja;

○ po zgledu prepozna pravila govornega nastopanja/predstavljanja in sodeluje pri oblikovanju/tvorjenju meril za načrtovanje, izvedbo in vrednotenje govornega nastopanja;

○ ob učiteljevih vprašanjih prepozna bistvene podatke iz besedila, oblikuje slikovni ali besedni zapis, se uri v predstavitvi, predstavlja izbrano temo;

○ razvija zmožnost vrednotenja svojega in sovrstniškega govornega nastopanja.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-izkaže razumevanje poslušanega in prebranega besedila tako, da:

» na podlagi vprašanj prepozna temo, okoliščine nastanka besedila (sporočevalca, naslovnika, kraj, čas) in sporočevalčev namen;

» najde bistvene podatke in pomembne podrobnosti;

» s svojimi besedami povzame besedilo;

-v smiselnih okoliščinah tvori krajša in enostavnejša pisna besedila, kar izkaže tako, da:

» napiše kratko, razumljivo in zaokroženo besedilo;

» napiše jezikovno in slogovno pravilno besedilo;

-govorno nastopi z vnaprej pripravljeno temo, tako da:

» **predstavi izbrano temo;**

» **uporabi ustrezen govor (jezikovno in slogovno ustrezen);**

» po predhodno oblikovanih merilih vrednoti lastni govorni nastop in govorni nastop sovrstnikov.

STROKOVNI TERMINI

◦ kraj ◦ čas ◦ govorni nastop ◦ vabilo ◦ voščilo ◦ čestitka ◦ besedilo

SLOVENSKI JEZIK V PROSTORU IN DRUŽBI

OBVEZNO

OPIS TEME

Učenci v okviru te teme ozaveščajo značilnosti slovenskega jezikovnega prostora, zavest o prvem jeziku v večjezičnem okolju, spoznavajo jezikovne zvrsti in okoliščine za njihovo rabo. Tema izhaja iz skupnih ciljev Jezik, državljanstvo, kultura in umetnost.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V dvojezičnem okolju se učenci učijo uporabljati slovenski jezik za sporazumevanje in povezovanje z drugimi. Na ta način bodo imeli učenci vedno večji občutek pripadnosti skupini v prostoru z jezikovno različnostjo. Učenci spoznavajo okoliščine za rabo knjižnega in neknjižnega jezika, prednosti prvega jezika pred drugimi jeziki in svoje razmerje do slovenščine.

SLOVENSKI JEZIKOVNI PROSTOR IN SLOVENSKI JEZIK V DRUŽBI

CILJI

Učenec:

○: spoznava položaj slovenščine kot državnega jezika v Republiki Sloveniji in razvija pozitiven odnos do svojega maternega [prvega] jezika;

○: spoznava pomen in vlogo maternega [prvega] jezika in ga primerja z drugimi jeziki;

SC (1.1.3.2 | 1.2.1.1 | 1.3.5.1 | 1.3.2.1)

○: prepozna različne jezike (tuji jezik, jezik okolja) in podobnosti/razlike slovenskega jezika z drugimi jeziki/prvimi jeziki sovrstnikov;

○: spoznava smiselnost učenja jezikov.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » poimenuje svoj materni [prvi] jezik in ga loči od drugih jezikov (tujih jezikov, jezika okolja);
- » predstavi položaj slovenščine v Republiki Sloveniji.

STROKOVNI TERMINI

- materni jezik
- tuji jezik
- državni jezik

JEZIKOVNE ZVRSTI SLOVENSKEGA JEZIKA

CILJI

Učenec:

○: spoznava okoliščine uporabe knjižnega jezika v nasprotju z rabo pogovornega jezika ali narečja.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

Ta skupina ciljev nima standardov znanja.

STROKOVNI TERMINI

◦ knjižni jezik

UVOD V JEZIKOVNI SISTEM

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema zajema razvijanje poimenovalne, skladenjske, pravorečne in pravopisne zmožnosti. Razvoj teh poteka individualizirano, postopno in sistematično. Na razvoju teh zmožnosti mora biti v celotnem prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju velik poudarek, saj na njih temelji sporazumevalna zmožnost učencev, katerih materni jezik ni slovenščina. Cilji teme se vgrajujejo v vse ostale teme pouka slovenščine, tako pri jezikovnem kot pri književnem pouku.

BESEDIŠČE

CILJI

Učenec:

○: razvija in utrjuje poimenovanje bitij, predmetov, dejanj idr. v slovenskem knjižnem jeziku;

SC (1.1.2.1)

○: razlaga pomene besed/besednih zvez in ob tem spozna elektronski Šolski slovar slovenskega jezika;

SC (1.1.2.1)

○: prepozna knjižne besede iz istega tematskega polja, z enakim pomenom, nadpomenke, podpomenke in protipomenke;

SC (1.1.2.2 | 3.1.3.2)

○: prepozna in tvori besede/besedne zveze;

○: tvori manjšalnice in ljubkovalnice, ženski par moškemu in obratno, samostalniške izpeljanke iz glagolov (za živega in neživega vršilca dejanja, za dejanje in prostor dejanja) ter pridevniške izpeljanke iz samostalnikov (za svojino in snovnost) ipd.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-ob besedilih izkaže poimenovalno zmožnost tako, da:

» poimenuje bitja, predmete, dejanja ... na sliki s knjižnimi besedami in besednimi zvezami;

» k danim besedam priredi knjižne besede iz istega tematskega polja, sopomenke, nadpomenke, podpomenke ter protipomenke;

- » tvori knjižne manjšalnice, ženski par moškemu poimenovanju in obratno ter samostalniške in pridevniške izpeljanke za svojino in snovnost.

STROKOVNI TERMINI

- slovar

SKLADNJA

CILJI

Učenec:

- : razvija zmožnost tvorjenja pomensko in oblikovno ustreznih enostavnih in večstavčnih povedi;
- : razvija zmožnost upovedovanja povezanih dejanj glede na čas sporočanja in se navaja na rabo časovnih prislovov;
- : usvaja različne vrste povedi glede na končno ločilo;
- : izboljšuje praktično obvladanje slovnice.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-ob delu z besedilom dokaže znanje s področja skladnje tako, da tvori pomensko in oblikovno ustrezne povedi in v njih pravilno uporablja:

- » samostalnike v pravilni skloni obliki;
- » pridevnike v pravilnem spolu, številu in sklonu ter ustrezno opisno in obrazilno stopnjevanje;
- » glagole v pravilni osebni, časovni in naklonski obliki;
- » časovne prislove;
- » predloge;
- » tvori povedi s piko, vprašajem in klicajem.

STROKOVNI TERMINI

- poved

PRAVOPIS

CILJI

Učenec:

○: usvaja pisanje besed z nekritičnimi in kritičnimi glasovi (s polglasnikom, z ŷ, z nezvočnikom na koncu ali sredi besede);

SC (3.1.3.2)

○: usvaja rabo velike začetnice;

○: usvaja pisanje besed skupaj in narazen (ločen zapis predloga in naslednje besede, nikalnice pred glagolom);

○: usvaja rabo ločil (pike, vprašaja, klicaja in vejice pri naštevanju);

○: piše glavne in vrstilne števnike do sto z besedo in številko;

○: uči se odkrivati in odpravljati pravopisne napake;

○: razvija čitljivost pisanja.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-pri tvorjenju povedi in besedil dokaže znanje pravopisa tako da:

» piše besede z nekritičnimi in kritičnimi glasovi;

» uporabi ustrezno začetnico v začetku povedi, za slovenska lastna imena, svojilne pridevnike, izpeljane iz lastnih imen, znanih slovenskih zemljepisnih lastnih imenih;

» piše predlog ločeno od naslednje besede, nikalnico ločeno od glagola;

» uporablja končna ločila (piko, vprašaj, klicaj);

» uporablja vejico pri naštevanju besed;

» piše glavne in vrstilne števnike (do 100) s številko in z besedo.

STROKOVNI TERMINI

◦ velika začetnica ◦ pika ◦ vprašaj ◦ klicaj ◦ vejica

PRAVOREČJE

CILJI

Učenec:

○: ob poslušanju razvija pravorečno zmožnost tako, da prepozna knjižno izreko in jo ločuje od izreke pogovornega jezika ali narečja;

SC (3.3.2.1)

○: razvija čim bolj knjižno in razločno govorjenje.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-dokaže pravorečno zmožnost tako, da:

» govori čim bolj knjižno, **razločno** in primerno glasno;

» v govornih besedilih upošteva stavčni poudarek in intonacijo.

KNJIŽEVNA BESEDILA IN ODZIV

OBVEZNO

OPIS TEME

Učenci s književnimi besedili razvijajo recepcijsko zmožnost z branjem/poslušanjem/gledanjem/uprizarjanjem in z govorjenjem/pisanjem ter razpravljanjem o njih. Sprejemanje književnih besedil v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju omogoča razvijanje prvotnega subjektivnega literarnoestetskega doživetja. V tem obdobju učenci spoznavajo različne literarne vrste in zvrsti.

Ob tem se oblikujejo pričakovanja skozi raznolike strategije branja in razumevanja besedil. Poleg tega je ključnega pomena tudi spodbujanje bralne kulture v literarnoestetskem spodbudnem okolju, ki omogoča razvijanje sposobnosti ustvarjalne komunikacije s književnim delom in o njem.

V času pouka berejo in poslušajo besedila, obiskujejo knjižnico, filmske, lutkovne in gledališke predstave ipd.

KNJIŽEVNA BESEDILA

CILJI

Učenec:

- : spozna raznovrstna književna besedila po izbiri učitelja in učencev;
- : zaznava in doživlja čustvene sestavine ob poslušanju interpretativnega branja in pripovedovanja književnih besedil;
SC (3.3.2.1)
- : razvija recepcijsko zmožnost, tj. zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil;
SC (1.1.4.1)
- : primerja sporočila ilustracij in besedila v slikanici;
- : spozna domišljajska in realistična besedila ter avtorska besedila in folklorno književnost;
- : bere krajša književna besedila in odgovarja na vprašanja o prebranem;
- : dostopa do književnosti v digitalnem okolju in se po njej premika z uporabo preproste navigacije.
SC (4.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » posluša brano/posneto književno besedilo in odgovori na zastavljena vprašanja;
- » poimenuje različne vrste obravnavanih besedil;
- » prebere krajše književno besedilo in odgovori na zastavljena vprašanja;
- » predstavi slikanico, ki je bila obravnavana pri pouku.

STROKOVNI TERMINI

- književno besedilo
- slikanica
- naslov
- avtor
- ilustracija
- ilustrator

PRVINE KNJIŽEVNIH BESEDIL

CILJI

Učenec:

○: razvija zmožnost predstavljanja književne osebe, vživljanja vanjo, »poistovetenja« z njo ter privzemanja njene vloge;

SC (3.3.4.1 | 3.3.4.2)

○: prepoznavna glavno književno osebo in njeno vlogo v besedilu;

SC (3.3.4.1 | 3.3.4.2)

○: prepoznavna, navaja in presoja motive za ravnanje književnih oseb in izraža lastno mnenje ter ga utemeljuje;

SC (3.3.4.1)

○: razvija zmožnost doživljanja in razumevanja književnega prostora in časa, svojo predstavo ubeseduje ter jo primerja s predstavami vrstnikov;

○: v besedilu in ilustracijah prepoznavna književni prostor in čas;

○: ločuje realni in domišljjski svet, razlikuje pravljčni in realni književni prostor in čas;

○: razumevanje dogajanja v književnem besedilu razvija tako, da obnavlja zaporedje dogodkov in jih prikazuje s sličicami in s povedmi;

○: sodeluje pri uprizoritvi književnega besedila z igro vlog, pri čemer se vživlja v različne vloge;

○: zaznava temo književnega besedila;

○: opredeli avtorja književnega besedila.

SC (1.1.2.2)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» prepozna književne osebe, jih opiše s podatki iz besedila in jih primerja med seboj;

» določi glavno književno osebo in opredeli, kakšna je njena vloga v besedilu;

» predstavi književno osebo z njenimi značjskimi in drugimi lastnostmi;

» tvori krajše zaokroženo besedilo o književni osebi (3. r.);

» opredeli književni čas (nekoč - danes);

» s podatki iz besedila/ilustracij ubesedi predstavo književnega prostora;

» ubesedi književno dogajanje v ustreznem zaporedju dogodkov (ob ilustraciji, ključnih besedah);

- » uprizori književno dogajanje z igro vlog, pri kateri prevzame vlogo ene od književnih oseb;
- » prepozna temo književnega besedila (3. r.).

STROKOVNI TERMINI

- glavna književna oseba
- književni prostor
- književni čas
- književno dogajanje

BRALNA KULTURA

CILJI

Učenec:

○: spoznava raznovrstno leposlovno bralno gradivo in razvija zanimanje za branje in vztrajanje pri branju;

SC (1.1.4.1 | 1.3.5.1 | 1.3.1.1)

○: ob skupnem branju ozavešča pomen branja kot vrednoto in razvija bralno kulturo;

○: uporablja različne lokacije bralnih virov (domača, šolska, splošna knjižnica, digitalna knjižnica).

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

Ta skupina ciljev nima standardov znanja.

STROKOVNI TERMINI

◦ knjižnica ◦ knjižničar

ZVRSTI KNJIŽEVNOSTI IN PREDELAVE KNJIŽEVNIH BESEDIL

OBVEZNO

OPIS TEME

Razumevanje književnih besedil v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju temelji na doživljanju literarnoestetskih vrednot in bogatenju bralne kulture. Kot najprimernejša metoda dela se tudi tukaj priporoča šolska interpretacija umetnostnega besedila različnih literarnih zvrsti (pesništvo, pripovedništvo, dramatika). Ta metoda pripomore k razvoju bralnih strategij in kritičnega mišljenja, saj učence vodi skozi sistematično razumevanje in interpretacijo, usmerja pozornost na posamezne prezrte značilnosti (ali sestavine) besedil in njihovo doživljanja besedil.

Učitelj naj izbere raznovrstna književna besedila, ki bodo učencem omogočila doživljanje različnih tematik.

PESNIŠTVO

CILJI

Učenec:

- posluša/bere in doživlja pesmi ter v njih zaznava pesemske prvine (zvočnost, rimo in ritem);
- doživlja interpretativno prebrano pesem in se nanjo čustveno odziva;
- spoznava zgradbo pesmi (drugačna oblika kot druga besedila, kitice, verzi) in zaznava njene posebnosti (npr. likovna oblikovanost pesemskega besedila);
- prepozna temo pesmi ter opredeli tematsko (osrednjo) besedo v pesmi;
SC (3.3.4.1 | 3.3.4.2)
- zaznava čustvene sestavine pesmi (vesela, žalostna);
SC (3.3.1.1)
- povezuje zvočnost besede in zvočno slikanje (onomatopoiijo) s podobami, ki jih vzbuja besedilo;
- razume dogajanje pesmi in njeno vsebino povzema s svojimi besedami.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » predstavi zgradbo pesmi (število in dolžino kitic) ,
- » poišče rime v pesmi in tvori rime,
- » predstavi razpoloženje v pesmih,
- » predstavi vsebino pesmi na svoj način.

STROKOVNI TERMINI

◦ pesem ◦ pesnik ◦ pesniška zbirka ◦ kitica ◦ rima

PRIPOVEDNIŠTVO

CILJI

Učenec:

- : posluša/bere in doživlja književno pripovedno besedilo;
- : spozna in opisuje značilnosti pravljice in realističnih zgodb;
- : ločuje pravljico od realistične pripovedi;
- : spozna in prepozna razlike med domišljjskim in realnim svetom v pripovednih književnih besedilih.

SC (3.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » prepozna prvine pravljice,
- » loči pravljico od realistične zgodbe.

STROKOVNI TERMINI

◦ pravljica ◦ realistična zgodba ◦ pisatelj

DRAMATIKA

CILJI

Učenec:

- : prepozna dramsko besedilo in ga loči od pripovednega in pesemskega besedila;
- : bere krajše predelano ali izvirno dramsko besedilo, v besedilu razlikuje navedbo osebe od njenega dramskega govora;
- : se vživlja v književno osebo in poišče primeren glas zanjo.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

Ta skupina ciljev nima standardov znanja.

STROKOVNI TERMINI

- dramsko besedilo

PREDELAVE KNJIŽEVNIH BESEDIL

CILJI

Učenec:

- : posluša in gleda ter izraža svoje doživljanje, razumevanje in vrednotenje lutkovne in gledališke predstave, igranega in animiranega filma ter radijske igre;
- : spoznava gledališče kot kulturno ustanovo in vzpostavlja odnos do kulture in umetnosti;
- : zaznava in razume potek dogajanja v predstavi, opiše književne osebe ter kraj in čas dogajanja;
- : sporočilo predstave povezuje s svojimi izkušnjami (tudi z bralnimi);
- : prepoznavna gradnike vizualnih in zvočnih podob, ki so lahko nosilci pomenov;
- : spozna in bere izvirni strip in predelave.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

Ta skupina ciljev nima standardov znanja.

STROKOVNI TERMINI

- lutkovna predstava ○ gledališka predstava ○ igralec ○ oder ○ radijska igra ○ animiran film ○ igrani film

(PO)USTVARJANJE OB KNJIŽEVNIH BESEDILIH

OBVEZNO

OPIS TEME

(Po)ustvarjanje ob književnih besedilih in medijskih predelavah je ključno za celostni razvoj učencev v prvem vzgojno izobraževalnem obdobju. Učenci razvijajo govorno in pisno izražanje ter interpretativno branje. Učiteljeva izbira književnih besedil in priprava učencev na poustvarjanje je pri slovenščini kot drugem jeziku ključna za uspeh učencev pri doseganju tega cilja. Učitelj načrtuje dejavnosti, pri katerih učenci po poslušanih/prebranih književnih besedilih in gledanih priredbah književnih besedil ustvarjajo svoja književna besedila, ilustracije in dramatizacije. S tem razvijajo domišljijo, sporazumevalno zmožnost, jezikovne spretnosti in ustvarjalnost ter poglobljajo razumevanje književnih besedil in medijskih predelav.

Razvijanje zmožnosti govorjenja, tj. pogovarjanja in govornega nastopanja učencev je proces, ki vsebuje več korakov. Učenci po zgledu (npr. učiteljevem nastopu, slišnem posnetku besedila) razmišljajo o slišnem (razločno in naravno govorjenje, ritem, hitrost, glasnost) in videnem (očesni stik, mimika obraza, kretnje rok, gibanje po prostoru) ter urijo govorjenje na podlagi iste oz. podobne teme. Učenci berejo polglasno, glasno in tiho. Z učenjem interpretativnega branja si razvijajo odnos do književnih besedil in motiviranost za branje ter sproščeno naravno glasno branje. Učence spodbuja k večkratnemu branju istega besedila na različne načine.

GOVORNO IN PISNO (PO)USTVARJANJE

CILJI

Učenec:

- razvija zmožnost obnove že slišanega/prebranega književnega besedila s svojimi besedami;
- razvija zmožnost tvorjenja govornega/pisnega besedila o stvarnih in domišljjskih svetovih;
- razvija zmožnost tvorjenja pravljice po zgledu klasične in avtorske pravljice;
- razvija zmožnost govornega nastopanja z vnaprej izbranim književnim besedilom;
- razvija zmožnost deklamiranja/recitiranja pesmi.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-tvori ustna in pisna besedila:

- » ob slikanici (z besedilom ali brez njega) s svojimi besedami pripoveduje zgodbo (1. r);
- » po poslušanem/gledanem/prebranem književnem besedilu ga obnovi/tvori njegovo nadaljevanje (2., 3. r);
- » govorno nastopa z vnaprej izbranim književnim besedilom tako, da razločno in naravno govori ter upošteva zborni izreko (2., 3. r);
- » tvori pravljico z njenimi značilnostmi (3. r);
- » tvori realistično zgodbo, v kateri je dogajanje podobno tistemu iz njegovega sveta, (3. r);
- » doživeto recitira (3.r) / deklamira pesem (1. in 2. r.).

STROKOVNI TERMINI

- deklamacija pesmi
- recitacija pesmi
- govorni nastop

INTERPRETATIVNO BRANJE

CILJI

Učenec:

- : razločno bere/bere z upoštevanjem zvočne prvine govora;
- : po zgledu razvija branje književnega besedila (npr. posnema razpoloženje književnih oseb in dogajanja);
- : po glasnem branju književnega besedila razvija vrednotenje svojega branja in branja sovrstnikov.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

Ta skupina ciljev nima standardov znanja.

STROKOVNI TERMINI

- doživeto branje

KNJIŽEVNOST V PROSTORU IN ČASU

OBVEZNO

OPIS TEME

Tema zajema usvajanje književnega znanja v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole, ki je ključno za razvoj bralne kulture in ljubezni do knjig. Procesno usvajanje književnega znanja vključuje postopno spoznavanje literarnih zvrsti, razumevanje osnovnih literarnih pojmov in razvijanje sposobnosti interpretacije besedil ter poustvarjanje književnih besedil. Učitelj naj spodbuja učence k aktivni rabi književnih znanj skozi različne dejavnosti, kot so poslušanje in odzivanje, branje, pripovedovanje, dramatizacija in poustvarjanje, npr. ustvarjalno pisanje. S tem učenci pridobivajo literarnovedno znanje, ki ga lahko uporabljajo v različnih kontekstih, kar krepi njihovo razumevanje in izražanje.

Učenci naj poslušajo in berejo celotna avtorska dela primerna njihovim zmožnostim in interesom.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Učenci razvijajo zmožnosti razumevanja in doživljanja književnih besedil in pridobivajo literarnovedna znanja.

V šoli preberejo:

- » celovite kakovostne slikanice, ki lahko ponazarjajo kratke realistične zgodbe, kratke fantastične zgodbe, basni, mite, pripovedke idr. (od katerih naj bodo tudi take s problemsko tematiko),
- » vsaj eno zbirko slovenskih ljudskih pesmi,
- » vsaj eno celovito zbirko pravljic (npr. pravljice bratov Grimm),
- » besedila avtorjev otroške književnosti: Nika Grafenauerja, Otona Župančiča, Toneta Pavčka, Srečka Kosovela, Kajetana Koviča (poezijo in/ali prozo), Ele Peroci, Svetlane Makarovič, Lile Prap ter vsaj še eno besedilo sodobnega avtorja/sodobne avtorice po izbiri učitelja/učiteljice ter učencev in učenek (npr. Ferija Lainščka, Anjo Štefan, Primoža Suhodolčana, Petra Svetino),
- » vsaj eno kakovostno dramsko besedilo (ki si ga lahko ogledajo tudi kot predstavo).

Priporočeni avtorji in književna besedila za 1. VIO:

PREDLAGANA BESEDILA

- Spoznavanje književnih zvrsti (lirika, epika, dramatika) in vrst, v okviru teh preberejo vsaj po eno besedilo:

a) Poezija: Srečko Kosovel, Tone Pavček, Niko Grafenauer, Kajetan Kovič, Miroslav Košuta, Boris A. Novak, Bina Štampe Žmavc, Feri Lainšček, Anja Štefan, Peter Svetina, Andrej Rozman Roza, Lila Prap, Barbara Gregorič Gorenc, Borut Gombač, Vinko Möderndorfer, Jure Jakob, Ambrož Kvartič.

b) Kratka proza:

PRAVLJICE

- ljudske pravljice: slovenska ljudska (npr. Zverinice iz Rezije, Zlata ptica, Zlata ribica ...); ljudske pravljice drugih narodov (npr. Lonček, kuhaj!, Trije prašički, Zlatolaska in trije medvedi ...), zbirka Babica pripoveduje;
- avtorske pravljice: Kajetan Kovič: Maček Muri, Ela Peroci: Muca Copatarica, Svetlana Makarovič: Pekarna Mišmaš, Smetiščni muc, Sapramiška, Polonca Kovač: Zverinice z Večne poti, Feri Lainšček: Lučka, Bina Štampe Žmavc: Muc Mehkošapek, Ida Mlakar: Kako sta Bibi

in Gusti ... (eno zgodbo iz serije), Nina Mav Hrovat: Posluh, jazbec gre, Aksinja Kermauner: Žiga špaget gre v žirni svet, Gaja Kos: Obisk, Vesna Radovanovič: Peteličnik (eno slikanico iz serije), Anja Štefan: Medved in klobuk, Gugalnica za vse (zbirka pravljic), Andrej Rozman Roza: O začaranem žabcu; brata Grimm: Žabji kralj, Zvezdni tolariji, Rdeča kapica, Hans Christian Andersen: Kraljična na zrnu graha, Grdi raček, Mala Morska deklica, Lio Lionni: Mali modri in mali rumeni.

PRIPOVEDKE

- ljudske pripovedke: slovenska ljudska (npr. Mojca Pokrajculja, Zlatorog, Povodni mož, Kako je nastalo Blejsko jezero ...); pripovedke drugih narodov (Kako je Evropa dobila ime);
- avtorske pripovedke: Andreja Peklar: Fant z rdečo kapico, Desa Muck: Kokoš velikanka.

BASNI

- basni: slovenske ljudske, basni drugih narodov; avtorske (npr. Slavko Pregl, Miroslav Košuta).

KRATKE ZGODBE

- kratke realistične zgodbe: Ela Peroci: Stara hiša številka 3, Boštjan Gorenc Pižama: Si že kdaj pokusil Luno?, Peter Svetina: Kako je gospod Feliks tekmoval s kolesom (eno slikanico iz serije), Slavko Pregl: O fantu, ki je lepo pozdravljal; O fantu, ki je iskal muco, Žiga X Gombač: Adam in tuba, Maša Ogrizek: Krasna zgodba, Neli K. Filipič: Kdo je kriv, da je zima bela in druge zgodbe; Jan De Kinder: Rdeča ali Zakaj zasmehovanje ni smešno;
- kratke fantastične zgodbe: Kajetan Kovič: Moj prijatelj Piki Jakob, Majda Koren: Protideževna juha, Skuhaj mi pravljico, Tina Arnuš Papis: Božo in Vili, Na gozdni južini, Jana Bauer: Kako objeti ježa, Ding dong zgodbe; Primož Suhodolčan: Tina in medvedja moč, Primož in bajk (eno knjigo iz serije o športnikih), Maurice Sendak: Tja, kjer so zverine doma, Quentin Blake: Benjamin;
- informativno-leposlovna kratka proza: Polonca Kovač: Zelišča male čarovnice, Lila Prap (eno slikanico iz serije o živalih), Manica K. Musil: Arhitekta bova, Cvetka Sokolov: Bilo je nekoč na deželi.

c) Srednje dolga proza

- realistične povesti: Desa Muck: Anica (eno knjigo iz serije), Nataša Konc Lorenzutti: Kakšno drevo zraste iz mačka, Kdo je danes glavni, Jutri bom siten kot pes (živalski realizem), Andrej E. Skubic: Trio Golaznikus (serija), Sebastijan Pregelj: Zgodbe s konca kamene dobe (serija);
- fantastične pripovedi: Primož Suhodolčan: Živalske novice (eno knjigo iz serije), Bina Štampe Žmavc: Ure kralja Mina, Jana Bauer: Groznovilca, Carlo Collodi: Ostržek, Pamela Lyndon Travers: Mary Poppins.

č) dramatika: vsaj eno kakovostno dramsko besedilo (lahko tudi kot predstavo).

USTVARJALCI IN NJIHOVA KNJIŽEVNA DELA TER SLOVSTVENA FOLKLORA

CILJI

Učenec:

- spozna avtorje otroške književnosti in njihova književna besedila/dela ter ilustratorje književnih del;
- spozna slovstveno folkloro (ljudske pesmi (tudi izštevane in zafrkljivke) in slovenske ljudske pravljice in pripovedke).

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » **pozna**, razume in ovrednoti **književna besedila obvezno obravnavanih književnikov in književnic, izbrane slovenske ljudske pravljice ter pravljice bratov Grimm;**
- » **pozna**, razume in ovrednoti **vsaj eno besedilo sodobnega avtorja/sodobne avtorice po izbiri učitelja ter učencev;**

- » **pozna, razume in ovrednoti najmanj eno celovito kakovostno slikanico na posamezni razred ter najmanj eno kakovostno dramsko besedilo (lahko tudi predstavo);**
- » **pozna slovenske ljudske pesmi** in njihove značilnosti;
- » **uporabi ljudsko pesem v različnih kontekstih (npr. petje, recitiranje);**
- » **pozna slovenske ljudske pravljice in pripovedke** ter njihove značilnosti;
- » uporabi slovensko ljudsko pravljico in pripovedko v različnih kontekstih (npr. pripovedovanje, dramatizacija);
- » **uporabi izštevanko v igri.**

STROKOVNI TERMINI

- ljudska pravljica
- ljudska pesem
- izštevanka
- pripovedka

LITERARNOVEDNI IZRAZI

CILJI

Učenec:

○: razvija razumevanje in uporabo literarnoteoretičnih pojmov.

SC (1.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

-prepozna, razume in uporabi literarnoteoretične pojme:

» naslov, pisatelj, pravljica, pripovedka, realistična zgodba, ilustrator, ilustracija;

» pesnik, pesem, kitica (2.razred), rima (2.razred), izštevanka;

» predstava (gledališka in lutkovna), igralec, oder, igrani film, animirani film;

-pozna, razume in uporablja s tem učnim načrtom določene termine.

STROKOVNI TERMINI

◦ naslov ◦ pisatelj ◦ pravljica ◦ pripovedka ◦ realistična zgodba ◦ ilustrator ◦ ilustracija ◦ pesnik ◦ pesem
◦ kitica ◦ rima ◦ izštevanka ◦ predstava ◦ igralec ◦ oder ◦ igrani film ◦ animirani film

